

T.C.

BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
HÜKÜMET VE LİDERLİK OKULU
9 NİSAN 2010 YUVARLAK MASA TOPLANTISI

KONU: Kadının Karar Mekanizmalarındaki Yeri ve Önemi

KATILIMCILAR: Av. Aydeniz Alisbah TUSKAN, Ayşe Jale AĞIRBAŞ, Burak KÜNTAY, Çiğdem OK, Prof. Dr. Deniz Ülke ARIBOĞAN, Dilara ÜNAL, Günce Sabah ERYILMAZ, Yrd. Doç. Dr. Hande ESLEN ZİYA, Hilal DOKUZCAN, Meral KİRİŞÇİOĞLU, Nesrin ALTIN, Nihal ATEŞ, Nihan BİNGÖL, Prof. Dr. Nilüfer NARLI, Tuğçe DURAN, Prof. Dr. Yılmaz ESMER, Dr. Yurdanur ÇEBİ, Zeynep Ece EMON.

HLO

HÜKÜMET LİDERLİK OKULU

ÖZET: Toplantıda kadınların karar alma etkinliğinin incelenmesi bağlamında, karar alma mekanizmalarına erişme olanakları, bu süreçte yaşanan sorunlar ve toplumsal yapı çerçevesinde eksiklikler değerlendirilmiştir.

Toplantının amacı ve üzerinde tartışılması planlanan durumlar oturum başkanı Prof. Dr. Nilüfer NARLI tarafından şu şekilde açıklanmıştır:

“Kadınların karar mekanizmalarındaki etkinliklerinin bu denli düşük olmasının, aslında kadınların kitleleri mobilize edebilme yeteneğine ters düştüğüne dikkat çekmek isterim. Bu anlamda taban politikalarında etkili olabilen kadınların karar mekanizmalarına erişimine ilişkin istatistiksel bilgileri sizlere sunarak, sizleri üzerinde düşünmeye ve tartışmaya davet etmek istiyorum. Şu an parlamentomuzda %10’un altında bir katılım oranına sahip olan kadınların – ki 2007 seçimlerinde sayısal bir artış olmuştu – görece yargı erkinde daha fazla bir oranda etkin olduğunu görmekteyiz. Sendikaların kadın üye sayısında artış olmasına karşın karar mercilerinde temsil sorununun devam ettiğini görüyoruz. Kadınların siyasi, sosyal, kültürel alana ve iş hayatına katılımına ilişkin reformların cumhuriyete geçiş ile başlatıldığını; fakat ilerlemenin çok da hızlı olmadığını da belirtmek yanlış olmaz.

Birleşmiş Milletler’in yayınladığı raporlara dayanan bir diğer bilgiye baktığımızda ise Kadın – Erkek arası insani gelişmişlik düzeyinin 2007 ve 2009 yılları arasında sırayla 121/128, 123/128 (Türkiye’nin bir üstünde İran var), 129/134 olmak üzere düşüşe geçtiğini görüyoruz. 2009 yılı verilerine göre kaymakam, kaymakam yardımcısı, müsteşar yardımcısı ve genel müdür kadın oranları da bir hayli düşüktü. Hatta vali veya müsteşar bir kadın figürünü hiç görmüyoruz. Yerel siyasette de karar mekanizmalarına kadınların erişimi yok denecek kadar az olmuştur. Ayrıca birçok sendika, meslek odası gibi oluşumlarda karar mekanizmalarında oranların düşük olduğu da bir gerçektir. Kadınların finans, sanayi ve hizmet sektörlerinde de yönetime katılıma oranları oldukça düşüktür.

Kadınların siyasi katılımına ilişkin bir düzenleme olan “Kota Uygulaması”nı destekliyorum. Çalışan kadınların çocuk bakımı konusunda desteklenmesi gerektiğini de unutmamalıyız. Diğer sorunlara baktığımızda da toplumda sosyal cinsiyet bakımından kadına yöneltilen ayrımcı tavrın, şiddetin ve cinsel tacizin engellenmesine yönelik düzenlemelerin gerekliliği oldukça açıktır. Kadınların sosyalizasyon sürecine dâhil olması konusunda da ailenin ve okuldaki eğitimin erkek ve kız arasındaki farklar üzerine kurulmaması çok temel

bir önlem olabilir. Kadınların eğitime katılımı sorununun da çeşitli projelerle çözülmeye çalışıldığını biliyoruz. Bu projeler büyüyerek ve gelişerek devam etmelidir. Kadının iş hayatına katılımının da gerilediğini gösteren sayılar ile birlikte şunun gerekliliği de ortaya çıkmaktadır; siyasi iradenin bu sorunu çözmek yolundaki kararlılığı artarak devam etmelidir.”

Sonrasında katılımcıların konu hakkındaki değerlendirmeleri, yorumları ve önerileri alınmış ve konuyla ilgili olarak aşağıdaki sonuçlara varılmıştır:

- Toplumsal bir alışkanlık olarak “Kadın” kelimesi hala kullanılmamaktadır. Bunun yerine “Hanım” ya da “Bayan” denmektedir. Bu kültürel engelin aşılmasında yapılabilecek hukuksal bir takım düzenlemelerin topluma inmeme ihtimali göz önüne alınarak, çok yönlü çözümlere gidilmelidir.
- Kadınların, erkek egemen karar mekanizmalarında etkin olabilmeleri için iyi olmaları yetmemektedir, mükemmel olmalıdırlar. Çünkü bu mekanizmalara erişimde Kadın – Erkek arasında fırsat eşitliği yoktur.
- “Kota Uygulaması” diye özetlenen, kadınların siyasete katılımını artırma yolundaki pozitif ayrımcılığa yönelik hukuksal düzenlemeye en azından katılım belli bir seviyeye çekilene kadar Türkiye’nin ihtiyacı vardır.
- Tek başına “Kota Uygulaması” yeterli değildir, aynı zamanda kadınların karar mekanizmalarına katılımını arttırmak için çocuk bakımına ve aile büyüklerinin bakımına yönelik bir takım hizmetler özellikle yerel yönetimler önderliğinde geliştirilmelidir.
- Kadınların siyasete katılımındaki sorunu çözmek için, partilerin kadın kollarının etkinlikleri önemlidir. Şu anki yapı idealine ulaşmamış haldedir; fakat geliştirilerek, kadınlara donanım kazandırmak için varlığını devam ettirmelidir. Kadın kolları ile siyasi partinin ana kadrosu arasındaki geçiş arttırılmalıdır.
- Uluslararası düzeyde insani gelişmişlik düzeyini, siyasi katılım düzeyini, karar mekanizmalarındaki katılım düzeyini belirlemek amacıyla yapılan araştırmalarda

Türkiye'nin alt sıralarda yer almasında özellikle kadınların oransal olarak düşük katılımlara sahip olması durumu etkili olmaktadır.

- Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne katılım yolunda, kadınların siyasete katılımındaki oransal düşüklük oldukça büyük bir sorundur ve bu konuda yapıcı çözümler geliştirilmelidir.
- Kadınların parlamentoda ve yerel yönetimlerde karar alma mekanizmalarına katılım oranları, akademik hayata katılıma oranla oldukça düşüktür.
- Kadınların hem kamusal alanda hem de özel alanda iş yaşamına katılımına büyük çoğunlukla alışan Türk toplumu, kadının yönetici konumuna gelmesine henüz sıcak bakmamaktadır.
- Kadınlara toplumun yüklediği rollerin – annelik, evin yönetimi, aile büyüklerinin bakımı – sadece erkekler tarafından değil, kadınlar tarafından da normalleştirilmiştir.
- Erkek egemen toplum yapısında kadınların kendi haklarını konuştuğu bu liberal alan, kadınların entelektüel kapasitelerini sınırlandırmaktadır. Kadınlar sadece kadın sorunlarını konuştukları bu alanda tutulmak istenmektedir ve toplumun çoğu kadınların dünya üzerindeki diğer büyük sorunlar üzerinde konuşabileceğine inanmamaktadır.
- Etkileme gücü yadsınamaz olan medya aracılığıyla hiçbir şey üretmeyen, evinde yemek yapmayan, çocuğuna bakmayan, bilimsel bir eylemi olmayan; bunun karşısında sadece dişilik anlamında birbiriyle yarışan, tüm derdi fiziği olan, bir giydiğini bir daha giymeyen bir kadın tipi yaratılmaktadır.
- Kadınların yaşadığı toplumsal sorunların belirlenmesi ve çözülmesinde, erkeklik olgusunun da incelenmesi, ataerkil toplumun erkeklere verdiği zararların da araştırılması zaruridir.
- Kadınlar toplumdaki dışlanmış ve ayrımcılığa uğramış kimliklerini iyileştirme mücadelesinde, kendileri gibi baskı altında tutulmaya çalışılan diğer gruplarla da iletişime geçmeli ve bütünleşmelidir.

- Medeni Kanun ile getirilen düzenlemeler sadece kağıt üzerinde kalmakta, pratiğe dönüşmemektedir. Özellikle miras konusunda feodal sistemin etkileri hala hissedilmekte, kadınlar miras haklarından yararlanamamaktadır.
- Kadınların karar mekanizmalarına katılımı yönünde geliştirilecek çözümler ancak ısrarlı ve talepkar bir tavırla elde edilecektir.

SONUC: 9 Nisan 2010 tarihinde gerçekleşen bu toplantının çıkarımları bilinen sorunlar üzerinden geliştirilen yapıcı çözümler üzerine odaklanmıştır. Kadınların karar mekanizmalarına katılımı konusunda geliştirilecek çözümlerin hem toplumsal hem siyasal hem ekonomik hem de kültürel boyutları olduğu görüşü hakim olmuştur.